

AITA DONOSTI-REN OMENEZ

Euskalerriak musikalari bikain izan ziran biren jaiotzako eun urtegarrena ospatzen dau aurten: Jesus Guridi eta Aita Donosti izan ziranen eun urtegarrena. Bion izenak gora ta gora dabiltz eta alan ibilliko dira aurten an or emen egingo jakiezan ainbat omenalditan, eta ainbat idazlek egunkarietan eta aldizkarietan eskiñiko deutsezan goragarrizko idazlanetan. Ni ez naz asiko Guridiren izena ez aren lana goratzen; nire lumatxoa baiñio goratzaille oberik eta aituagorik izango dauala uste dot. Baiña Aita Donostiren omenetan ez neuke ixillik gelditu gura. Euskal-musika eta euskal-folklore mundu zabalean ezaguerazo eta zabaltzen oso gitxik lango lana egin dauala autortu bearrean gagoz. Zorionekotzat euki bear dogu bera jaio zaneke urtea. Zori obekotzat gure erri-musikak maitemindu eta liluratu ebaneko ordua, andik aurrera gure eresiak, gure erri-kantak billatzen, jasotzen eta soifneko zoragarritz jantzirik Euskalerrinari eta munduari eskintzeko.

Ume umetarik musikalari

Bateoan Jose Gonzalo izena ipiñi eutsoen umetxoa munduratu zanean euskal-musika ez zan, orraitio, bapere ezagutu bakoia, ez Iztueta-ren Dantzak eta Santesteban-en eta olako bartzuen kanta-liburuak alde batera itxita, joan dan gizaldiaren azkenerako bazan gure eresi ta soifuen iturri garbiago eta jatorragoetara jo ebanik. Eurotarik bi: Karrikaburu (Villehelio andrea), eta Sallaberry. Biak zuberotarrak. Onein urrengo, Frantziako

musikalari bat, euskalduna ez zana, agertuko da, euskal-eresiai ain eder critxita, Euskalerrira etorri eta, Parisko gobernuaren aginduz eta laguntzaz, euskaldunen erri-musika batzen eta eza-guerazoten lan ederra egingo ebana: Charles Bordes.

Olan asiriko lanak jarraitzailleak eta gallur-emoilleak bear zituen, eta orra non datozen Azkue andia, eta onek berotuta, Jose Gonzalo Zulaika Arregi, laster Aita Donosti izenaz ezagutuago egingo dana.

Biok, Aita Donostik eta Azkue zanak ikaragarritzko lana egingo dabe arlo onetan. Ia il aiñik eta betiko aitzurik gelditze-ko egoan gure musika eta bion artean argitara atera eta bizi barria emon deutsoe. Azkuek bein esana egia baiño ez da: «Berrogetamar urte geiagoz lan au egin barik itxi bagendu, gau illuna bai illuna egingo zan arlo onetan, artean argitara urteniko irulau dozenatxo euskal-kantaz beste izarrik bako gau illuna... Adiskide kutun dodan eta arlo onetan langille zolia dan Donostik eta biok bi milla ta laureun erri-kanta baiño geiago aurkeztu genduzan batzaldi batera, bai bi milla ta laurendik gora, beste ainbeste euron antzeko kontuan sartu barik... Zeinbat ez ete ziran aurkitu al izango, lan au eun urte lenago egin izan balitz?».

Beren beregi aitatu dodaz izen biok, Azkue eta Aita Donosti, bata besteari lotuta dagozalako. Aita Donostiri, amabost-amasei urte zituala, Azkuek euskal-musikaz egindako itzaldi batek zabaldu eutsazan begiak euskal-musikaren mundura, ta orrek ipiñi eban gero artuko eban bidean.

Jarraitu deiogun bide orretan. Donostiako seme onegan ume-umetarik sortu zan musikarako griña, bere gurasoen eragiñez. Aurrerakada andika egiñak zituen, amar urte zituela Lekarotzera, ainbeste euskaldunek maite izan daben kaputxinoen ikastetxera bialdu ebeneko, ez sofaketan bakarrik, musika tresna bat baiño geiago joten be bai. Lekarotzen musika-gaietan aurre-ra egiteko erreztasun guztiak izango ditu; maisu ona emon deutsoe: Ismael Etxezarra, Bilboko S. Bizente eleizan organista izango zana. Batxillerra amaitutakoan, kaputxinoen soiñekoa artzen dau. Ikaste-urteetan, ikasiaz batera, soiñu barriak, orkesta

ta guztikoak, aterako ditu, ikasleen jai-egunak alaitzeko nai elei-
zan abesteko, eta 1908n meza emon barritan, an bertan ipiñi
dabe irakasle. Amar urtez an jarraituko dau, 1908tik 1918ra, li-
teratura eta ikasteko guztiak irakasten (matematika izan ezik), eta
esan bearrik ez, berak txikitarik barru-barruan daroan musikea
irakasten eta egiten.

Laster asi da Lekarotzetik aita Donostiaren izena zabaltzen
orduko musika-aldizkarietan; kanta barriak, organuz jotekoak
eta abar bialtzen ditu. Baztan aldeko errietan, eta andik Sara al-
dera igarota, arrobi eder ugaria aurkitzen dau, erri-kanta ta soi-
ñu barriak billatzeko. Eta emen asi da Aita Donostiren euskal-
folklore eta euskal-musikazko lan bardinbakoa.

Meza barria emon aurreko urteetan bere sortzezko musi-
ka-sena ta etxeko maisuak izan ditu gidari; orain atzerrietarako
urten aldiak egiñez, aize barrien eta jakite barrien billa doa: Si-
los-ko beneditarren artera, gregoriorena deritxon musika ikas-
ten, gerotxoago Solesmes-era joango dan lez; edo Barcelonara,
musika-eskola barrietan sakonago ikasketak egiten. Bide batez,
musikalari andienakaz artu emonetan sartu da, Felipe Pedrol,
Granados pianistearekin, eta abar. Eta ez bakarrik, musikalarie-
kin, literaturako maisu andi batzuekin be bai. *Preludios Vascos*
izenburuz pianoz joteko lau sortak atera dituanean, atzerrietarai-
ño joan da Aita Donosti-ren ospea. Gerotxoago seaska abestiak
atera dituanean, Ramon Jimenez olerkari ospetsuaren arrimena
ezin da andiagoo, gure amen umeak ganako maitasuna ain soiñu
txukuñez eta ain bertso apal itxurako apaiñez adierazota ikusirik.

Aita Donostiren izena gora ta gora

Euskal-folklore arloan, gure lau Aldundiak, Arabako, Biz-
kaiko, Gipuzkoa ta Naparroakoak, era ezin ohea eskiñi deutsoe
artean egiñik daukan folklore-lana plazara aterateko. Gure Al-
dundiok, 1912-n, saria eskiñi eben urte orretan, euskal-kanten
sortarik ederrena eta ugarienarentzat. Iru bat urteko epea emo-
ten eben lana aurkezteko. Aita Donostik Baztan inguruan, Gi-
puzkoako erri batzuetan eta Sara aldean batuta eukazanak bialdu

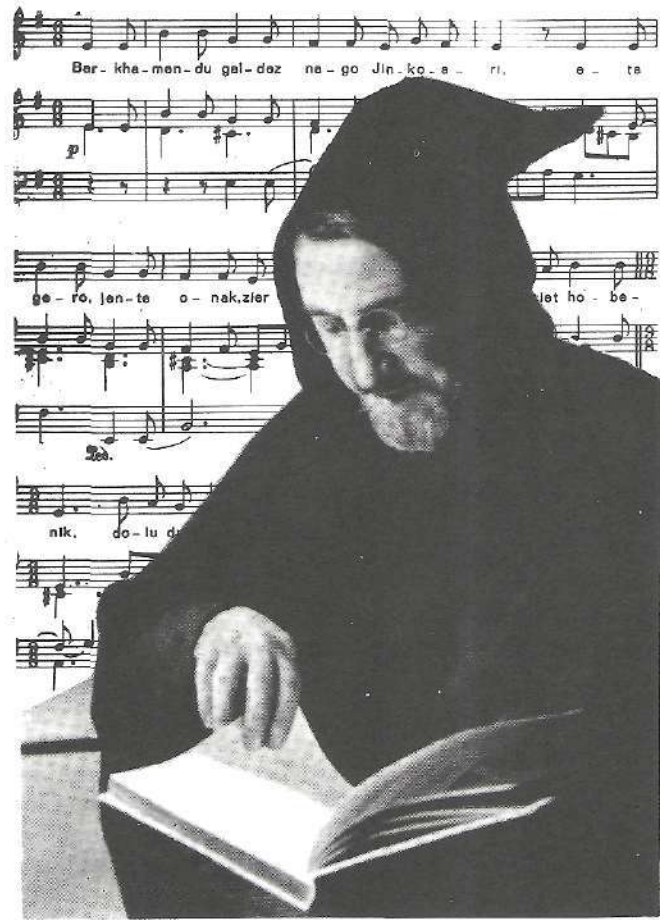
ditu. Lenengo saria lenagotxotik Euskalerrri osoan lan orretan ibillia zanak, Azkue abadeak, eroango dau; bigarrena Aita Donostik. Bataren eta bestearen kanta-sortak Bizkaiko Aldundiaren diru-laguntzaz argitaratuta zabalduko dira. Biak erakusten eutsen zeiniek bere esker on beroa Lau Aldundiai, batez bere Bizkai-koari.

Aita Donostik, arrezkero, izen andia artuko dau euskal-musikaren arloan, eta andiagotuz joango da. Bata bestearen ondoan ateraten ditu euskal-eresi sorta barriak: seaska-abestiak, eleiz-abesti sortak eta abar. Aldizkarietan, *Euskalerrriaren Alde* eta olakoetan noznai agertzen da Aita Donostiren izenpean erri-oiuren bat, edo kanta zarren bat bere inguruko barri jakingarriakaz batera. Erdal-aldizkari batzuk be musika gaietarako bera dabe kritikalarri artuta. Kaputxino onen kritika-lanak musika-arloa ondo ezagutzen dauanarenak dira, txukun idatzita datoz, eta abegi ona dabe.

Nonaitik eltzen jakoz itzaldiren bat egiten joateko eskea. Aita Donosti-ren itzaldiak, gero, kantu egokien laguntza dakarre, kantuen zuzendari bera dabela. Lenengoa Bilbon emona dau, 1916garren urtean, Ramon de la Sota jaunaren diru-laguntzaz geroxeago oso apain argitaratua, itzaldiaren barruan emondako kantu guztien musika ta guzri. Euskal-Esnaleak aginduko eutsan beste itzaldi bat, 1919-n, euskeraz emona eta argitaratua au be. Eleiz-aretoak eta teatroak bete egiten dira, Aita Donostik agertu bear dauanetan, zuriz, baltzez eta gorritz bete be.

Guztiak ez dabe ondo ikusten praille bizarduna teatroz teatro ibiltzen; Eleiz agintariak arduraz jarri dira. Alan okerrik be sortuko jako. Bein Gazteizen agindu deutsoe itzaldi eta kanta-jardunaldi bat. Baten batzuk Gotzai Jaunaganaiño joan dira, jardunaldi ori galazoteko. Gotzaiak praillearen Nagusien eskuetan itxi dau arazoa. Eta onek, bada ezpada, ez joateko eskatu deutso. Baiña gazteiztarrai emoniko berbea, zetan gelditzen zan? Prailleak O. Apraiz jaunaren eskuetan itxi dau bere itzaldia. Apraiz jaunak praillea ez agertzea entzuleai azaldu deutse, itzaldia iraku-

rri dau, eta gazteiztarrak ez dira gelditu programako jardunaldi
barik.

Beste leku askotan ez dau olango okerrik izango. Eibarren
izan eban agertaldirik ospetsuenetakoa. Eibarrek gorri-izentxoa
euki dau aspalditik. Ango musikariak be bai. Eleizan edo eleiz-

jaietan ez ei eben nai izaten parte artzerik. Baina Aita Donostiaren itzaldian bai, an ziran guztiak bat egiñik, kulturaren alde, praile baten eskutik etorria izan arren. Eta lenengo kantua aste-ko praileak batutea artu ta eskua gora jaso dauanean, umore oneko entzule batek gogor bota dau bere oiua. «Buen tiempo! Bai, alan zan. Kaputxinoak eskua gora dauala eguraldi ona iragarten dau barometro batzuetan. Eta Aita Donosti kaputxinoak eguraldirik ederrena eroan eban Eibarrera egun atan, politika bateko ta bestekoak, eleizgizonen aldekoak eta aurkakoak, guztiak euskal-musikaren inguruan anai baketsu eginez. Donostiko egunkaririk gorrienak be oneritxizko txaloak jo eutsazan kaputxinoak Eibarren emondako itzaldi eta kantaldiari.

Baionan, Arjentinan eta Parisen

Aita Donostik mundu guztira zabaldu dau euskal-musikaren ospea. Ipar-Amerikaraino. Ipar-Amerikan bertan argitaratu dabe kaputxinoak euskaldun baten agotik entzun eta jasoriko kanta bat, *Oñazez* izenaz zabaldu dauana. Mundu guztiko erri-kanten arteko ederrenetakotzat argitaratu dabe. Baiona aldean oso ezagun egiñik dabil, Sara aldean kanta billa ezagutu daben ezkerero. *Gure Herria* aldizkaria ateraten asi dira an, 1921-n; euskal-musikari bere txokoa eskintzen deutsan aldizkaria, ain zuzen. Euskal-musikazko lan ederrak ateraten ditu Aita Donostik aldizkari orretan, eta 1927tik aurrera, bera egingo da an argitaratzen diran euskal-kanten arduradun, eta or irauten dau 1939n aldizkaria zati luzerako ixiltzen dan arte, euskal-kanta bari ez ezagunak ateraten, euren bertso guztiakaz, bein doifru ta berbak uts utsean emonaz, bein iru-lau abotsetara, edo piano laguntzaz. Baiona inguruan etxeko eginda dabil Aita Donostia. Ondo ezagutzen eben an, eta ondo ezagutzen dau ango Gotzain jaunak, eta, 1923-n mesede bat eskatu deuto. Gotzai orrek Us-taritzeko Seminario txikia eregiteko asmoa darabil, eta orretarako Arjentinan bizi diran euskaldunen diru-laguntza lortu nai leuke. Ara bialdu nai dau *Gure Herria* aldizkariaren zuzendaria, Aita Donosti lagun dauala. Iñor ez mandatari oberik Arjentinara bialtzeko, eta ango euskaldunen biotzak eta sakelak irabazteko,

egin nai dauan Seminarioaren alde. Sei illabeteko egotaldia, edo, obeto esanda, itzaldi ta kantuzko ibilaldia egingo dau an zear euskaldunen artean. Gotzain jaunaren asmoak oso osoan bete dira, eta praillea Lekarotzeko txokora biurtu danean, bertara joako Gotzain jauna bere esker ona emoten, eta ango prailleentzat eskupekotxoia isten.

Lentxoagotik zituen artu-emonak Parisko musikalariekin; 1920-n joan da lenengoz Frantziako uri nausi orretara. Uri andi orrek edotariko argiak zabaltzen ditu mundu guztira. Aita Donostia be ara doa argi barri billa, ango maisu andien artean bere musikarako gaitasunak geitzeko. Bete izan ditu oso gogoko Frantziako idazle ta musikalaria batzuk, eta bai idazleen artean eta musikarieren artean adiskide onak egin ditu. Bat Henry Ghéon, katolikoan antzertiari arnasa barria sartu gurarik dabillana. Idazle onek lau drama idatziko ditu, Aita Donostik musikaz jantzi egiozan: Zezilia donearen iru mirariena, S. Frantziskoren bizitza, Greccio-ren Noela, eta laugarrena, Graal-en billatzaillena. S. Frantziskoren bizitza Champs Elysées teatroan jo ta jokatu zan, 1926'n santuaren eriotzako zazpigarren eun-urtea ospatzeko, eta kritikoak gorengo maillan ipiñi eben musikarieren izena munduko musikalaria andien artean.

Frantzialdetik egotaldi luzea egin bearra jazo jakon Aita Donostiari 1936tik aurrera. Zergaitik erraz ulertzekoa da. Beste askorentzat lez, Lekarotzeko kaputxino askorentzat egun baltzak sortu ziran urte orretan emen sortu zan gerrateaz. Orduan abade gazte eta gero eleizgizon andi egin zan bati entzunda dakit, berak eta beste batzuk nekez lortu ebela andik zear ebillan koronel bati Lekarotzeko bederatzi kaputxino plaza erdi baten ilteko asmoa burutik kentzea. Zorionez, asmo ori ez zan egitera eldu. Aita Donostik, Salamanca aldean eguncn batzuk egin ondorik, mugatik arantza igarotea lortuko eban. Eta an jarraituko dau bere betiko lanari ekiten, praille bizitzari eta musikalaria-bizitzari. Emengo arma-otsetatik urrinduta, bestelako aukerea eskiñi deutso Frantziak bere lanetarako, Parisen ikastaldi barriak egiteko eta abarrerako. Ango Tolosan lenengo, gero Parisen, alemanak sartu arte, barrero Tolosan, Mont-de Marsan-en urrengo, eta azkenez Baionan

izango dau bere bizilekua, eta emen jarraitzen dau, emen daragoio artxiboak arakutzen, euskerazko bertsoak kopiatzen, edo erririk erri, artzain eta nekazarien estarriai darien kanta ez ezagun barrien billa, edo ta bere barrutik ateraten dituen eleizkanta barriak sortzen. Biarritzko San Karlos eleizan organista be egingo dabe eta antxe sortu dau *Sine Nomine* kantari taldea eta len aitatu dan Ghéon idazleagaz batera sortu eban «Greccioren Noela» jokutzen ikusteko erea be izango dau.

Lekarotzerik zear Barcelonara

Atzera bere Lekarotzera biurtzeko atek 1943n zabaldu jakoz. Eta ia ara eldu dan orduko Higini Angles, Kataluñaako musika-ikertzaile andiaren deia jatorko. Musikalari ospetsu onek lankide nai dau kaputxino euskalduna berak an sortutako *Instituto Español de Musicología-n*. Aita Donostik aspalditik ezagutzen dau Cataluña, maite dau ango literatura eta musika eta maiteago eskintzen deutsoen lana, musikagintzako. Amar urte egingo ditu Barcelonan, 1944tik 1954ra. Edonongo musikaren ederra ta jatortasuna ulertzen eta somatzen dakiana da bera: antxiñakoa nai oraingoa, katalanena nai euskaldunena, moroena nai kristiñauena, eta guztietako ereduak artzen daki berak daukan aparteko minberatasunaz jantzirik gozagarriago eginda emoteko. Eta Barcelonan bertan be aurkitu dau euskaldunik, euskalkanta edo soiñu berrien bat emon deutanik.

Lekarotzera, bere txoko maitera, dator 1954-n, eta azkenengo urte biak emen emoten ditu, arik eta ustez uste bako geixo batek eroan euskun arte. Azkenengo egunetan, azkenengo geixoan be, nekez itxiko eban bere betiko lana, inprentako utsak zuzentzen, itzaldia gertatzen eta abar egiten. Azkenengo urtean azkenengo itzaldia Bilbon emona izango dau, lenengo 1916 Bilbon eban lez.

Praille eta musikalari

Aita Donostia beti ikusten dogu bere praille bizitzari eta musikari, batez be euskal musikari emonda. Praintziskotar jatorra izan da beti. Bere Ordenako nagusiak badirudi galduko etc

eben bildur izan zirala aldi baten, ara ta ona, teatroko andragizonen artean ebillala ikusita, edo erabillan lana euren gogokoa ez zalako. Baiña bear bada, prailletxean gelditzen ziranak ez ziran asko Aita Donostia baiño prailleago, Asisko santu kantariaren semeago. Berak autortuta dakigu bere burua, lenengo ta bein, prailletzat eukala, musikalaritzat urrengo. Praille-bizitzak emoten eutsan nortasuna, bere buruaren jabetasuna. Azkenengo egunetan Aita Iratzeder beneditarrari onelako autormena egin eutsan: «Praille-bizitzak barrutik azkeago, geure buruen jabeago egin bear gaitu; bestela, zetako praille egin?» Eta ez daigun uste gero teatroetan eta mundutarren artean bakarrik agertzen dala bera. Sarri ikusten dogu euren Irugarren Ordenako batzarretan parte artzen, edo ta beste eleiz-batzar askotan, esaterako, Gazteizen izan zan 1928ko Eleiz-Musikaren Batzar Andian. An ezagutu gendun geuk be, ikasle gazte giñala eta bere batutapcan abestu. Orduan jakin gendun, domekaz Gazteizen egoten zanetan, ez zala gelditzen gure eleizako Meza Nagusira barik, gregoriana deritxon musika entzutearren.

Gero Asisko Santuaren arimak euskal-kantuaren arima obeto ulertu eta sentitzera eroan ebala esango neuke nik. Eta onetan beste iñok baiño lan ederragoa eta fiñagoa egin dauala esan geinke. Eta bere bizi guztian irauñ dau bardin lan berean. Praille izan ezpaltiz, egingo ete eban ainbeste?

Azkue abadeak lan ederra egin eban bere gaztetan, eta gure Aldundien lenengo saria eroan eban. Aita Donosti gaztetxoa zan orduan; baiña eten barik ekin eutsan jo ta ke asitako lanari. Arlo au artu eban bere kutuntzat, eta, azkenean, lan ohea, bikaiñagoa emon euskun. Eta gaur or daukaguz, Aita Riezu argitaratzeko prestatu, 12 tomo eder Aita Donostiren musikalan ez orniduta. Eta orkesta-lan askotxo gelditzen dira tomo orreitan sartu barik.

Kaleratzen asita dagoz gero musikalariaen idaz-lanak. Aita donosti luma oneko idazlea zan, literatura asko ekiana, asko irakurri ta asko ikasia, musikeak ateraten eutsazan barru-eraikerak lumaz iragarten ekiana Frantziako eta Kataluñako idazle batzuk

zituen maiteen eta eredugarri artuta. Ezagutu eben olerkari askok benetako okerkaritzat euken. Arimaz olerkaritzat, lumaz olerkirik idatzi ez eban arren. Itzontzikeri bako idazkerea da gure kaputxino onena; baiña zeatza, txukuna, jaso, aztergai artu dauan eresiarren balioak ondo ikusi ta erakusten dakianarena. Idatzi dituen itzaldi, artikulu, folklore-lan eta kritika-lanak eta txostenak orixe erakusten deuskue: idaz-luma erabiltzen ez dala edozelangoa gure musikalaria.

Bost tomo kaleratu dira gitxienez Aita Donostiaren idazlanakaz eta amar tomo izateraiño elduko dirala entzunda daukagu. Eta oraindiño atara bakoa, musikarari ta euskalzale asko asko luze-eritxirik daukazana zera da: Donostik batutako euskal-kanta guztien sorta osoa. Lenengo euskal-eres-sorta, 1915-n saritua, 1922-n agertu zan plazara lenengoz, ez dakigu zek atzeratuta. Merkeago ipintearren salgei, antza, okertxo bat ekarren: eresi bakotxaren bertso guztiak ez zituen sartu, bertso bat edo bi baiño ez gañerakoak kutxan gordeta gelditu ziran. Urte atarik aurrera, zeinbat kanta geiago ez ete ditu entzun eta batu erriaren agotik? Guztiak argitaratuko dira oraingoan. Aita Riezu kaputxinoari esker, euren bertso guztiakaz. Eta badakigu Aita Riezu Aita Polikarpo Iraizoz zanaren esku jakintsua izan dauala, euskal-textoak argitzeko. Ez da eskupeko txikia izango oraingo argitaraldia, ez bakarrik musikarientzat, bai gure erri-literatura aztertu eta obeto ezagutu nai dabeneztat be.

Azkue eta Aita Donostiaren manuskritoetan altxor ederra, ondasun andiak daukaguz gordeta. Azkuek be esan eban bein berak ainbat bertso, eta ipuin-sati zituela argitaratu barik eta ba zala euretan gure erri-literatura aztertze gairik, iñok artu nai balitu, eta olako lanik egin nai ebanaren eskuetan itxi nai zituen. Dei orri erantzun bearrean, gure arteko ganora andi bako aztertzaile batzuk or ibilli jakuz betiko leloari ekiten, alako ta olako itzen bat aldatu ebala, beste soñuren bat ez ebala ondo artu eta uskeriak zabaltzen, arrazoi andi barik gañera. Oraintsu asi jaku bat, Arana Martija jauna, Azkue Bibliotekaren arduraduna, ganora askoz obeko azter-lana egiten, zorionez Aita Donostiaren kantutegi barria orain agertze dan lez osotua, olako lanak

egiteko oso garrantzi andikoa izango da.

Aita Donostik gaillurra emon deutso XIXgarren gizaldian azken aldera plazaratzen asi zan euskal-musikari. Arzean gelditu dira Iztuetaren, Santestebanen, Sallaberryren eta urrengoen lanak. Orduko musikolari asko ez ziran eldu erri-musikaren iturri garbienetara, ez eben erriko ur garbietatik edan; benetako erri-musika ez eben ezagutzen. Zortzikoak ziran askorentzat gure erri-musika bakarra. Aita Donostik berak 1919ko itzaldian esan ebanez «azkenengo eun urtealdi oketan izan dira Euskalerrian musika-lari, bertso-lari agitz ezagutuak euskal-kanta aunitz asmatu dituztenak. Euskal-kantu auek zabaldu ziran gogorki emen, gure aberrian, baita ere atzerrian. Ibiltzen bazerate orkanpuan, eta gure erri gaiak kanpotarrekin mintzo ari bazerate, berealaxe zuen belarriak bete dira entzuteaz olako ta alako zortzikoak gure musika oso-osoa direla. Gure bene-benetako kantak ote dira euskal edo erdal zortziko oiek? Ez Jaunak».

Zortzikoa, zortzikoa, ori ei zan musikalararirik geienentzat gure euskal-eresia. Eta zortzikoak be jatorrenak izan balira!... gatx erdi! Eritxi ta aogozo obekoa agertu zan umetarik gure geroago aita Donosti izango zana, eta Asisko Frantzisko andiaren soinekoa jantzi eban ezkeru, erri zearen maitatzaillegoa egin eban eta euskal-eresien arrobi onena ta ugariena izan dan Naparroako Baztango giroak erabagiko eban Donostiako semearen azkenengo joerea. Gure kaputxinoa Euskalerriko «oiar-otsak» osoan menderatuko dabe, eta euskal-kantuen ederrak eta Aita Donostik barruan daroan eder-senak bat egingo dabe.

Parisen ondo igarri eutsoen arnasa andiagoko musika-lanak egiteko gai zala, eta egin be egingo ditu ango atzerritarrai atsegin emotearren, baiña arek, Oriko txoriak lez, Orira naiago, eta euskal-musika landu naiago. Atzerrietako musikari ez deutso muziñik egingo, landu be egin dau, gañera; baiña kutunena eta landuena Euskalerriko musikea izango dau. Beste iñor baiño sakonago sartu da euskal-musikaren ariman. Beste iñok baiño argiago ipiñi ditu gure musikaren iturriak be. Asko ez ei dira gure erriak berak sortuak, baiña bai gure erriak beretu ta bizibarrir-

tuak, beintzat. Eta ori ez da gauza utsa. Gure erriak jaiotza barria emon deutse, eta ori be gure erriak dauan autu onaren eta zentzun onaren ezaugarri ei da. Aita Donostik, guztietan, Euskalerrian bertan naiz kanpoerrietan sorturiko kantu orreitan, gure erriaren arimearen oiartzuna entzuten jakin dau.

Euskal-musikalariak eredu bardin bakoa dabe Aita Donosti.

Orain gure artean sartu dan joera barria sartu baiño lenago bizien artetik alde egitea jazo jakon beñari. Gaur bazterrak be-tean dabiltz musikalaritzat dagozan asko, inon musika zaratatsu eta burrundaratsurik bada, alangoxeak plazaratu bearrez, erriari lengo arimea kendu eta barri bat, ezin-egonago bat, garraztuago bat ezarten, Euskal kanta jatorrai be sarritan neurri ta eraikera barri ergelagoak ezarri nai dautsezala. Eta entzuleak, neska-mutil eta adiñekoagoak, txalo jotzaille uts biurtzen dira, ez dakie besterik egiten; baiña len baiño aspertuago artzen dabe gero etxerako bidea. Zer esango ete leuke Aita Donostik gaur bizi balitz?

Aita Donostiarentzat euskal-kantua ez zan zaratatsua, ez mokorrai eragitekoa, oraingoa geienetan dan lez. Dantzak kendu ezkeru, euskaldunen doiñuek, kantaria bere buruaren jabe dala, patxada onean eta geldiro samar emotekoak ei dira. Dantzak ariñagoak izan leitekez, baiña oiñai eragitekoak, ez mokorrai. Gaurko kantarien doiñuak Aita Donostik batu zituenetatik urrintxo dabilzala uste dot. Eta benetako musikalariak eritxi berekoak diralakoan nago. Erriak, neska-mutil eta adiñekoagoak, txaloka artzen dituela? Baiña entzule askok zer ez dabe txaloka artzen? Erderaz olango entzuleentzat «aplauditorio» itza asmau dau norbaitek.

Aurten, Aita Donostik bere jaiotzako eunurtegarrena dauala-ta, omenaldirik izango dau teatro ta antzeko lekuetan. Baiña egingo jakon omenaldirik onena bere kantutegia osoan argitaratzea izango dau, Aita Riezuk Aita Polikarpo zanaren laguntzaz gertauta daukana. Laster agertuko al da eta gure kantarien eta euskalzale guztien eskuetara eldu. Eta egiatzko egingo al da, Iparraldeko kantari batek, Labegerie zanak Donostiako seme

argia ilbarritan bertsoan agerturiko gogoak:

Jaungoikoari denek batian dezagun otoitz egin,
Aita Donostik euskal-lurretan erein hazia sort dadin,
kantari eta txistulariak oraino ere diton jin,
hek galduz geroz, Euskal-Herria hil baititake heiekin.

L. Akesolo

BANCO DE BILBAO

100 urte baiño geiago bezeruen zerbitzuan

ESPAÑA'KO BANKO BAKARRA
ERBESTEAN ETXE-ORDEZKOAKIN

Ofizina: Karmen kalean, 7 - AMOREBIETA (Bizkaia)